

Život hudebního skladatele a klavírního virtuosa Jana Ladislava Dusíka (v cizině znám pod jménem Dussek) byl předznamenán nejen neobyčejným nadáním, ale i neobyčejnými náhodami. Vynášely jej na vrchol slávy, nejednou však jej dovedly na okraj propasti, kdy bylo v sázce vše, i holý život. Patřil k českým hudebním emigrantům konce 18. a začátku 19. století a svůj život prožil jako jeden z nejslavnějších klavíristů v cizině.

Narodil se v Čáslavi 9. února 1760 v rodině s hudební tradicí. Otec Jan Josef Dusík byl kantorem a varhaníkem na kostelním kůru, matka Veronika byla vynikající zpěvačka a harfenistka. V podnětném prostředí stálého muzicírování získal malý Ladislav základy hudebního vzdělání. Studoval jezuitské gymnázium v Jihlavě, Kutné Hoře a Praze, absolvoval i semestr filozofie v Praze. Uvažoval také, že vstoupí do kláštera.

Nepokojná povaha a nebyvalý zájem o hudbu však nasměrovaly jeho život úplně jinam. Už v devatenácti letech opustil domov, vstoupil do služeb hraběte Männera a odcestoval do Belgie, kde se stal varhaníkem. O rok později již působil v Holandsku (1780). Hned po prvním koncertním vystoupení měl velký úspěch a bylo rozhodnuto o jeho dráze koncertního virtuosa. Působil také jako pedagog a vznikly první skladby: *Klavírní koncert č. 1*, z komorní hudby *Houslové sonáty* nebo *Klavírní tria, op. 2*.

Nyní už prožíval nesmírně pohnutý a skutečně romantický život. V Hamburku navštívil Philipa Emanuela Bacha (1783), pak následovala řada úspěšných koncertů v Berlíně, o dva roky později již oslňoval svým uměním posluchače v Petrohradě. Pohyboval se většinou v aristokratických kruzích, kde získával svá angažmá. O dobrodružství nebyla nouze, v Petrohradu se však dostal do obtíží a musel uprchnout do Litvy. Zde žil mladý Dusík na panství knížete K. Radziwilla dva roky. Následovala cesta do Paříže, podnikl také koncertní cestu do Itálie, do Milána. Jeho koncertní vystoupení měla nadšený ohlas, nejvyšší kruhy mu skládaly hold jako mimořádnému umělci. Svým uměním uchvátil i královnu Marii Antoinettu.

Paříž zachvátil žár Velké francouzské revoluce a Jan Ladislav Dusík odjel do Londýna. V Londýně žil deset let (1790–1800), koncertoval, stýkal se s významnými hudebníky (např. J. Haydnem) a také se oženil. Jeho ženou se stala Sofie, dcera italského hudebníka Domenica Corriho, hráčka na harfu. V manželství se narodila dcera Olivie, která později také hrála na harfu i na klavír.

Dusíkova šťastná hvězda ale začala zapadat. Své úspory z umělecké tvorby vložil do tchánova hudebního nakladatelství Corri, Dussek, které však zkrachovalo. Musel uprchnout před věřiteli z Londýna, aby se nedostal do vězení pro dlužníky. Rázem zpřetrhal všechny umělecké i osobní vazby,

keré si za léta pobytu vybudoval. Ocítl se na evropském kontinentě, který byl rozvrácen revolucí, byl bez rodiny (ženu a dcerku, jež zanechal v Anglii, již nikdy nespátřil), byl zřejmě i bez finančních prostředků. Dušek se nevrátil do Paříže, ale zaměřil na sever. Jeho cesta vedla do Hamburku, kde koncertoval i komponoval (1800–1802). Jeho pověst vynikajícího klavíristy jej stále provázela a okouzila i pruského prince Louise Ferdinanda. Oba spojovala láska k hudbě a Dusík v princových službách zůstal až do jeho smrti ve francouzsko-pruské válce r. 1806. Zasažen úmrtím blízkého přítele zkomponoval nádhernou *Sonátu, op. 61* nadepsanou „*Elegie harmonique sur la mort du Prince L. F. de Prusse*“.

Dušečně zlomený Dusík se vrátil do milované Paříže, kde prožil svá poslední léta. Působil jako pedagog, koncertoval, jeho poslední působiště bylo od r. 1807 až do smrti ve službách knížete Charles-Maurice de Talleyranda, proslulého politika a diplomata. Dusíkova vystoupení stále provázely úspěchy, ale on sám se již necítil zcela zdrav. Propadal melancholii, ze všech radostí mu zůstaly procházky zámeckým parkem. Fyzicky vyčerpaný J. L. Dusík zemřel předčasně 20. března 1812 v padesáti dvou letech v paláci knížete Talleyranda.

Skladby Jana Ladislava Dusíka již nesou rysy romantických skladeb, stejně jako nese romantické rysy celý jeho život. Jako skladatel tíhnul ke klavíru a činil z něj nástroj niterného citového projevu. Jeho doménou je subjektivní lyrika, touhy, vzrušení a sny. Skladby dostávají programová označení *Les Adieux (Rozloučení)*, *Consolation (Útěcha)*, *Le retour a Paris (Návrat do Paříže)*.

Významný umělec prožil celý svůj život v cizině s výjimkou krátké zastávky v rodném městě Čáslavi a Praze na podzim r. 1802. Uchvátil publikum a získal skvělá hodnocení: „*Do Prahy zavítal můj krajan Dusík. Pořádal v Konviktském sále hojně navštívenou akademii. Již po několika taktech zaznělo sálem všeobecné ‚Ach‘. Dusík, i zjevem krásný, podivuhodným úhozem vyluzoval z nástroje jemné a přitom mužné tóny. Jeho prsty se podobaly souboru deseti zpěváků, kteří naprosto vyrovnanou technikou provedli vše, co si jejich vládce přál.*“ (V. J. Tomášek: Vlastní životopis)

(Zpracovala: Zuzana Pončová)